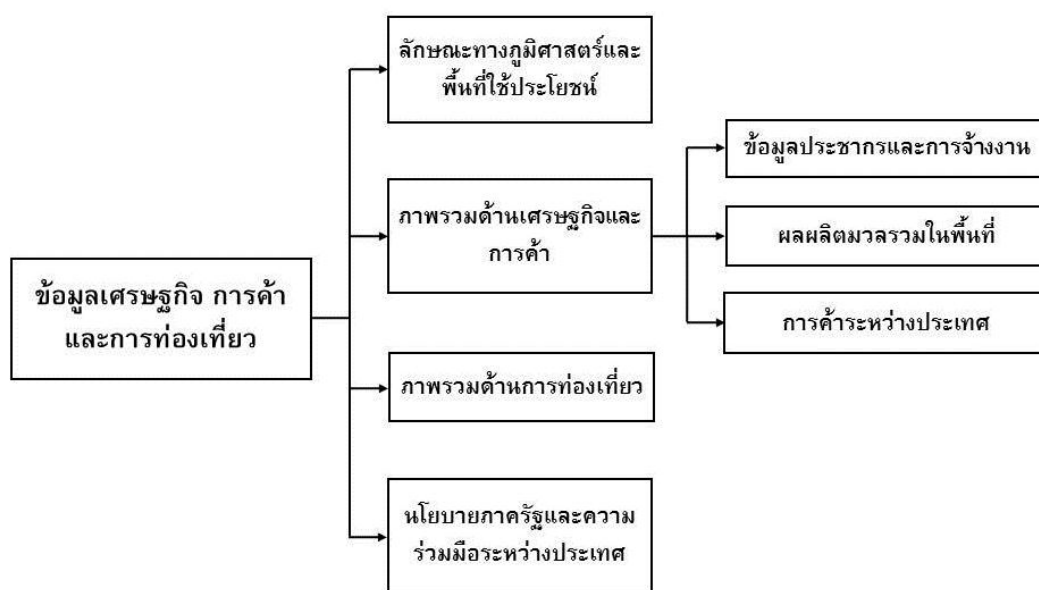

บทที่ 3

สภาพเศรษฐกิจ การค้า และการท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่างและ เกาะสุมาตรา

การศึกษาในบทนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ ส่วนที่ 2 ภาพรวมเศรษฐกิจและการค้า ส่วนที่ 3 ภาพรวมด้านการท่องเที่ยว และ ส่วนที่ 4 นโยบายภาครัฐและความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปที่ 3.1 แผนภาพแสดงการศึกษาสภาพเศรษฐกิจ การค้า และการท่องเที่ยว

3.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์และพื้นที่ใช้ประโยชน์

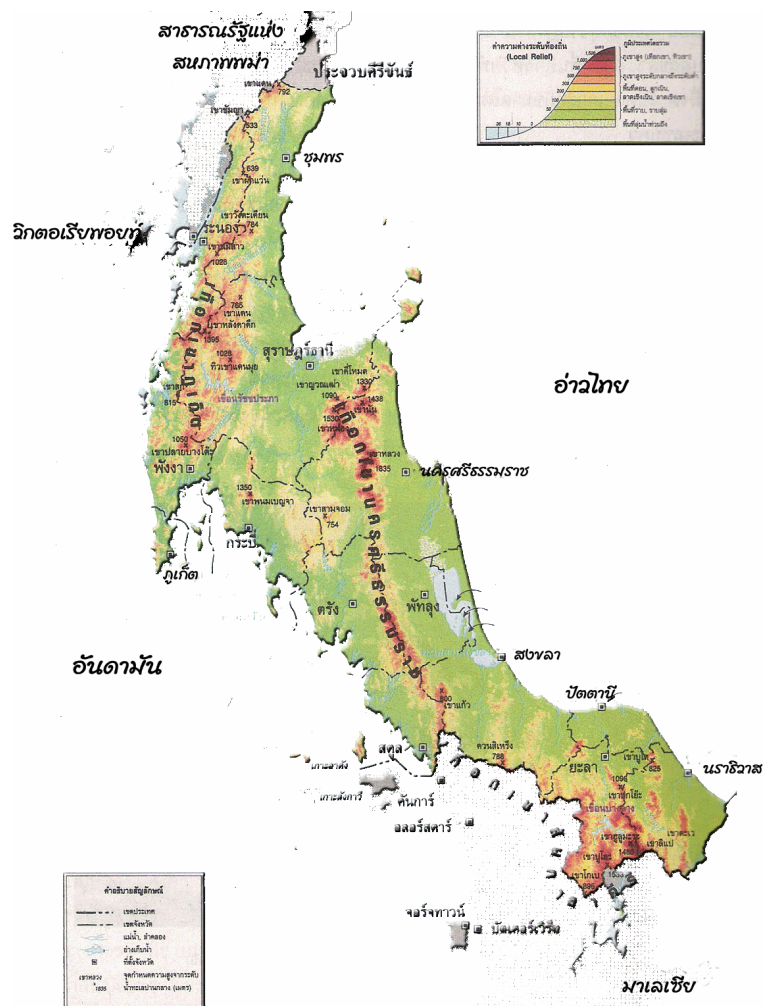
ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทยและเกาะสุมาตรามีลักษณะภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศใกล้เคียง ส่งผลให้การใช้ประโยชน์พื้นที่ของประชาชนไม่แตกต่างกันมากนัก

3.1.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทยตั้งอยู่บนส่วนกลางของคาบสมุทรมลายู มีชายฝั่งทะเลขนาบอยู่สองด้าน คือ ทะเลอ่าวไทยที่ด้านตะวันออก และทะเลอันดามันที่ด้านตะวันตก ลักษณะทางกายภาพแบ่งออกเป็น 2 เขต คือ เขตทิวเขา ที่สำคัญมี 3 แนวเรียงติดต่อกันตั้งแต่เหนือจรดใต้ คือ ทิวเขาภูเก็ตเริ่มจากปลายสุดของทิวเขตกะปุนที่อำเภอกระบุรีในจังหวัดระนอง เป็นแนวเขตกั้นระหว่างจังหวัดในฝั่งอันดามัน ได้แก่ ระนอง พังงา และกระบี่ กับจังหวัดในฝั่งอ่าวไทย คือ สุราษฎร์ธานี ทิวเขาภูเก็ตมาบรรจบกับทิวเขานครศรีธรรมราชหรือทิวเขาบรรทัดที่อำเภอทุ่งสง—

การศึกษาโครงข่ายการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

ท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชทิวเขาภูเก็ตมีความยาว 517 กิโลเมตร ทิวเขาถัดมา คือ ทิวเขานครศรีธรรมราชเป็นแนวแบ่งเขตแดนระหว่างจังหวัดนครศรีธรรมราชกับสุราษฎร์ธานี จังหวัดพัทลุงกับตรัง และจังหวัดสตูลกับสงขลา ความยาว 319 กิโลเมตร ทิวเขานี้เริ่มต้นที่อำเภอท่าศาลาและไปบรรจบกับทิวเขาสันกาลาศรีที่อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งทอดไปทางตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวพรมแดนไทย-มาเลเซีย ผ่านจังหวัดสงขลา ยะลา และนราธิวาส ไปสิ้นสุดที่อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส ความยาวทั้งสิ้น 528 กิโลเมตร¹

รูปที่ 3.2 แผนที่แสดงที่ตั้งทิวเขาในภาคใต้ของประเทศไทย

¹ ระบบฐานข้อมูลกลางและมาตรฐานข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กรมทรัพยากรธรณีและชายฝั่ง.

สัณฐานชายฝั่ง-ภูมิประเทศพื้นที่ชายฝั่งทะเลไทย [สายตรง] แหล่งที่มา:

<http://marinegiscenter.dmcr.go.th/km/morphological05/#.VIAxyXYrKM8> [21 พฤศจิกายน 2558].

พื้นที่อีกส่วน คือ เขตที่ราบ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลทั้งสองด้าน ได้แก่ เขตที่ราบชายฝั่งอ่าวไทย เป็นที่ราบต่อเนื่องตั้งแต่ชายฝั่งทะเลจากจังหวัดชุมพรจนถึงนราธิวาส เป็นที่ราบที่มีขนาดใหญ่กว่าชายฝั่งอันดามัน เนื่องจากที่ราบชายฝั่งด้านอันดามันเกิดจากการยุบตัวของชายฝั่ง จึงมีลักษณะเป็นที่ราบที่แคบ แม่น้ำเป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ ปากแม่น้ำกว้างมากกว่าปกติ (หรือที่เรียกว่าชวาบทะเล) มีลักษณะคล้ายอ่าวมากกว่าปากแม่น้ำ²

ด้วยลักษณะภูมิประเทศของภาคใต้ที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้จังหวัดตรังมีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ไปเป็นเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ สลับด้วยภูเขาใหญ่เล็กกระจายอยู่ทั่วไป พื้นที่ป่าประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่จังหวัด สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น พื้นที่ราบมีจำนวนน้อยซึ่งใช้เพาะปลูกข้าว ทางทิศตะวันออกมีเทือกเขาบรรทัดยาวจากเหนือจรดใต้ สำหรับท้องที่ที่อยู่ติดกับทะเลมีป่าชายเลนที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์³ ส่วนจังหวัดสตูลสภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบสลับกับภูเขา ที่สำคัญ คือ ภูเขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นเส้นกันเขตแดนกับรัฐปะลิสของประเทศมาเลเซียระยะทาง 56 กิโลเมตร พื้นที่ค่อย ๆ ลาดเอียงไปทางด้านตะวันตก และด้านทิศใต้มีที่ราบแคบ ๆ ขนานกับชายฝั่งทะเล ถัดจากที่ราบเป็นป่าชายเลนประเภทป่าแสมหรือป่าโกงกางอยู่เป็นจำนวนมาก⁴

เนื่องจากภาคใต้ของไทยมีชายฝั่งทะเลขนานอยู่สองด้าน คือ อ่าวไทย และทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดีย ทำให้พื้นที่ทั้งหมดอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดจากอ่าวไทย และมรสุมตะวันออกเฉียงใต้พัดจากมหาสมุทรอินเดีย จึงมีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ฝนตกชุกตลอดทั้งปี พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน

เกาะสุมาตราซึ่งเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศอินโดนีเซีย (ใหญ่เป็นอันดับที่ 6 ของโลก) มีขนาดประมาณ 470,000 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียมีลักษณะเป็นหมู่เกาะ เกาะสุมาตราจึงมีอาณาเขตติดต่อกับเกาะต่าง ๆ ของอินโดนีเซียและของประเทศเพื่อนบ้านทางตะวันออกเฉียงใต้ คือ เกาะชวาแบ่งด้วยช่องแคบซุนดา ทางเหนือ คือ คาบสมุทรมลายูแบ่งด้วยช่องแคบมะละกา ทางตะวันออก คือ เกาะบอร์เนียวแบ่งด้วยช่องแคบการีมาตา (Karimata Strait) และทางตะวันตก คือ มหาสมุทรอินเดีย พื้นที่บนเกาะแบ่งเป็น 2 เขตทาง

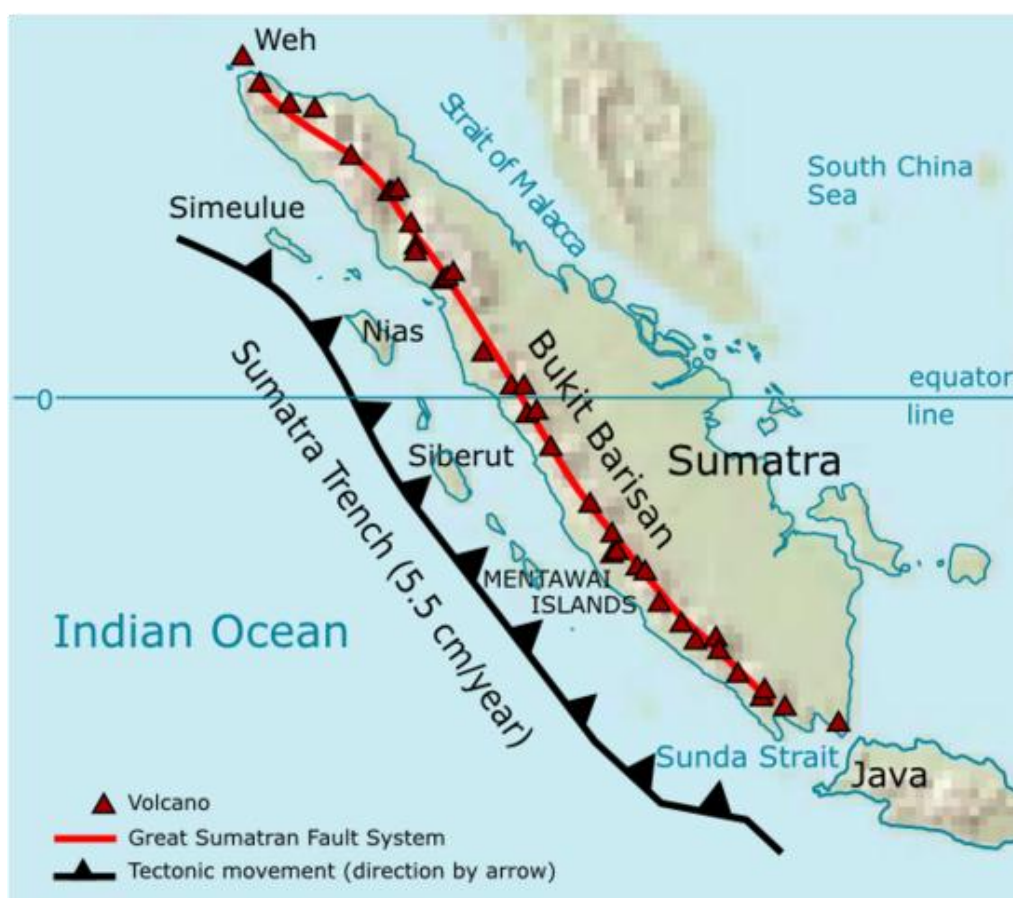
² เรื่องเดียวกัน.

³ กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดตรัง, แผนพัฒนาจังหวัดตรัง พ.ศ. 2557-2560 (ฉบับรอบปี 2559) [สายตรง] แหล่งที่มา: <http://www.trang.go.th/trnew/> [21 พฤศจิกายน 2558].

⁴ สำนักงานจังหวัดสตูล, แผนพัฒนาจังหวัดสตูล พ.ศ. 2557-2560 (ฉบับทบทวน มกราคม 2558) [สายตรง] แหล่งที่มา: <http://www.trang.go.th/trnew/> [21 พฤศจิกายน 2558].

การศึกษาโครงข่ายการค้ำและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

ภูมิศาสตร์ คือ เทือกเขาบาร์ซัน (Barisan Mountains) ทางตะวันตก และพื้นที่ลุ่มทางตะวันออก⁵ ตลอดแนวเทือกเขาบาร์ซันมีภูเขาไฟถึง 36 ลูก ในจำนวนนี้มีทั้งที่ดับสนิทแล้ว ที่ยังปะทุอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง และที่อาจจะเปิดได้⁶ ลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวทำให้เกาะสุมาตรามีทรัพยากรแร่จำนวนมากที่ นอกจากนี้พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ เกาะสุมาตราจึงเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยางพารา และกาแฟ เกาะสุมาตรามีเส้นผ่าศูนย์กลางผ่านกลางเกาะ อีกทั้งมีลักษณะเป็นเกาะจึงมีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น

รูปที่ 3.3 แผนที่แสดงภูมิศาสตร์กายภาพของเกาะสุมาตรา

ที่มา : https://en.wikipedia.org/wiki/Sumatra#/media/File:Sumatra_Volcanoes.png

จังหวัดสุมาตราเหนือเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางเหนือของเกาะสุมาตรา ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบขนาดใหญ่ บริเวณชายฝั่งที่ติดกับช่องแคบมะละกาเป็นที่ราบต่ำ เป็นที่ตั้งของเมือง

⁵ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. เกาะสุมาตรา [สายตรง] แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/เกาะสุมาตรา> [24 พฤศจิกายน 2558].

⁶ Volcano Discovery. Volcanoes of Sumatra [Online]. Available from: <http://www.volcanodiscovery.com/indonesia/sumatra.html> [21 November, 2105].

การศึกษาโครงการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อ
พัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

เมดานเมืองที่ใหญ่ที่สุดบนเกาะสุมาตรา และท่าเรือที่สำคัญ คือ เบลาวัน ทางทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นพื้นที่สูงที่ยกตัวขึ้นตามแนวเทือกเขาซึ่งตั้งอยู่รอบ ๆ ทะเลสาบโทบา (Lake Toba)

รูปที่ 3.4 แผนที่แสดงจังหวัดบนเกาะสุมาตรา

ที่มา : <http://www.crisp.nus.edu.sg/coverages/earthquake200709/>

3.1.2 การใช้ประโยชน์พื้นที่

จังหวัดตรังมีพื้นที่ 4,917 ตารางกิโลเมตร ส่วนจังหวัดสตูลมีพื้นที่ 2,478 ตารางกิโลเมตร⁷ ด้วยลักษณะกายภาพที่กล่าวมาข้างต้นทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดตรัง และสตูล เป็นพื้นที่ป่าไม้ และพื้นที่เกษตรกรรม จากตารางที่ 3.1 พบว่า ปี 2556 จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล มีการใช้

⁷ ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและพัฒนางานปกครอง กรมการปกครอง. บริการข้อมูลและสถิติประชากร/ข้อมูลจังหวัดและอำเภอ/ข้อมูลการปกครอง [สายตรง]. แหล่งที่มา:
<http://www.dopa.go.th/padmic/jungwad76/jungwad76.htm> [28 มิถุนายน 2555]

การศึกษาโครงการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

พื้นที่ส่วนใหญ่เพื่อการเกษตรทั้งหมดประมาณ 2,920 และ 1,070 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ หรือคิดเป็นสัดส่วนของการใช้พื้นที่ร้อยละ 60 และร้อยละ 43 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดมีประมาณ 1,100 และ 1,200 ตารางกิโลเมตร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22 และ 48 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดสุมาตราเหนือมีพื้นที่ที่มีเนื้อที่ประมาณ 71,680 ตารางกิโลเมตร⁸ มีพื้นที่ทำการเกษตรกรรมประมาณ 20,700 หรือคิดเป็นร้อยละ 45 ของพื้นที่ทั้งหมด

ตารางที่ 3.1 การใช้พื้นที่ของจังหวัดตรัง สตูล และสุมาตราเหนือ ปี 2556

หน่วย : ตารางกิโลเมตร

ชื่อจังหวัด	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่ใช้ทำการเกษตร	พื้นที่นอกภาคเกษตร
ตรัง	4,917	1,057	2,920	939
สตูล	2,478	1,191	1,070	217
สุมาตราเหนือ	72,981	2,966	31,419	41,562

ที่มา: 1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร รายจังหวัด ปี พ.ศ. 2556 [สายตรง]. แหล่งที่มา:

http://www.oae.go.th/download/use_soilNew/soiNew/landused2556.html [31 ตุลาคม 2558]

2) BPS-Statistics Indonesia. Harvested Area, Yield Rate and Production of Food Crops by Province (Dynamic) [Online]. Available from:

<http://www.bps.go.id/Subjek/view/id/53#subjekViewTab3|accordion-daftar-subjek3> [31 October 2015].

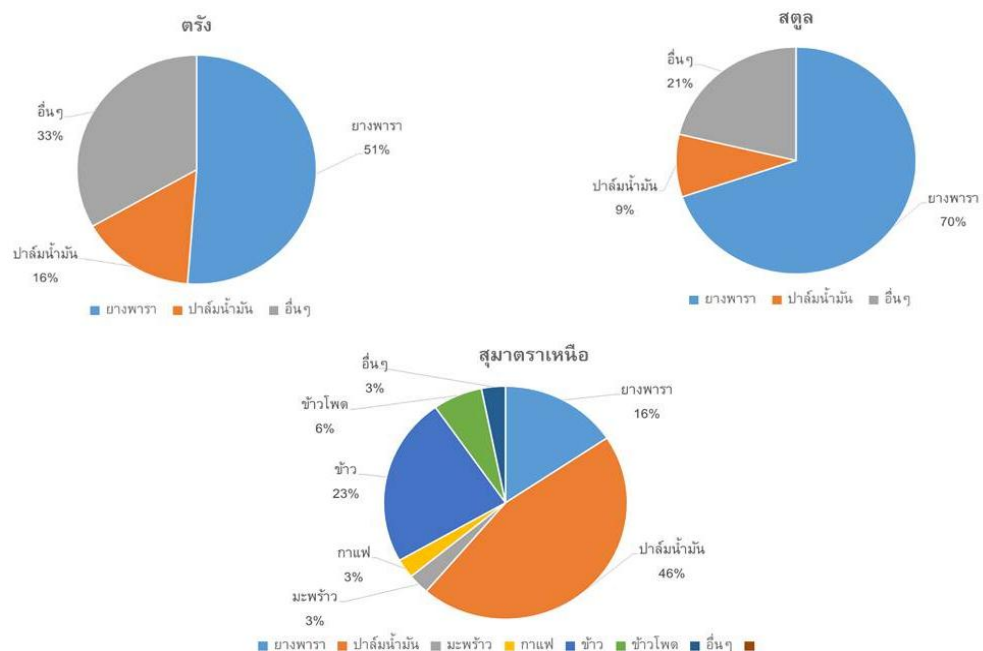
● เนื้อที่ใช้ประโยชน์ภาคการเกษตร

เมื่อพิจารณารูปที่ 3.5 พบว่าพื้นที่ภาคการเกษตรของจังหวัดตรังและจังหวัดสตูลส่วนใหญ่ใช้ในการปลูกยางพาราโดยมีสัดส่วนร้อยละ 70 และร้อยละ 51 ของพื้นที่ภาคการเกษตรทั้งหมดตามลำดับ รองลงมา คือ ปาล์มน้ำมัน โดยจังหวัดตรังมีพื้นที่ในการปลูกปาล์มเพียงร้อยละ 9 ของพื้นที่ภาคการเกษตรทั้งหมด ส่วนจังหวัดสตูลมีพื้นที่ในการปลูกปาล์มร้อยละ 16 ของพื้นที่ภาคการเกษตรทั้งหมด

สำหรับจังหวัดสุมาตราเหนือ เนื่องจากอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบร้อนชื้นเช่นเดียวกับภาคใต้ของประเทศไทย พื้นที่ภาคการเกษตรจึงใช้ในการปลูกพืชใกล้เคียงกัน โดยร้อยละ 46 ของพื้นที่ภาคการเกษตรทั้งหมดใช้ในปลูกปาล์มน้ำมัน รองลงมาคือ ข้าว คิดเป็นร้อยละ 23 และยางพาราร้อยละ 16

⁸ Kadin Indonesia, Indonesia Chamber of Commerce and Industry. North Sumatera [Online]. Available from: <http://www.bas-kadin.org/province> [21 November, 2105].

การศึกษาโครงการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อ
พัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

รูปที่ 3.5 แผนภูมิแสดงสัดส่วนพื้นที่ภาคการเกษตรในการเพาะปลูกของ 3 จังหวัดที่ทำการศึกษา
ปี 2556

ที่มา: 1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร รายจังหวัด ปี พ.ศ. 2556 [สายตรง]. แหล่งที่มา:

http://www.oae.go.th/download/use_soilNew/soiNew/landused2556.html [31 ตุลาคม 2558].

2) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร [สายตรง]. แหล่งที่มา: http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=13577 [31 ตุลาคม 2558].

3) BPS-Statistics Indonesia. Harvested Area, Yield Rate and Production of Food Crops by Province (Dynamic) [Online]. Available from:

<http://www.bps.go.id/Subjek/view/id/53#subjekViewTab3|accordion-daftar-subjek3> [31 October 2015].

ในทำนองเดียวกัน เมื่อพิจารณาพืชที่มีสัดส่วนการเพาะปลูกมากที่สุดของทั้งสองประเทศ ซึ่งได้แก่ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา พบว่าจังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล มีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันประมาณ 4.3 แสนตัน และ 2.3 แสนตัน ตามลำดับ และผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูก เท่ากับ 1,630 และ 1,400 ส่วนยางพารา มีปริมาณผลผลิต 3.4 แสนตัน และ 8.6 หมื่นตัน มีผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูก 164 ตัน และ 157 ตันตามลำดับ สำหรับจังหวัดสุมาตราเหนือ มีปริมาณการผลิตปาล์มน้ำมัน 4.6 ล้านตัน ผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูก 342 ตัน และปริมาณการผลิตยางพารา 4.5 แสนตัน มีผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูก 95 ตัน รายละเอียดดังตารางที่ 3.2

การศึกษาโครงการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

ตารางที่ 3.2 ปริมาณผลผลิตและผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันและยางพาราของจังหวัดตรัง สตูล และสุมาตราเหนือ ปี 2556

จังหวัด	ปาล์มน้ำมัน		ยางพารา	
	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูก (ตัน/ตารางกิโลเมตร)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูก (ตัน/ตารางกิโลเมตร)
ตรัง	423,124	1,627	335,377	164
สตูล	231,904	1388	86,185	157
สุมาตราเหนือ	4,594,000	342	449,000	95

ที่มา: 1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร [สายตรง].

แหล่งที่มา: http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=13577 [31 ตุลาคม 2558].

2) BPS-Statistics Indonesia. Harvested Area, Yield Rate and Production of Food Crops by Province (Dynamic) [online]. Available from: <http://www.bps.go.id/Subjek/view/id/53#subjekViewTab3|accordion-daftar-subjek3> [31 October 2015].

● พื้นที่ใช้ประโยชน์นอกภาคการเกษตร

พื้นที่ใช้ประโยชน์นอกภาคการเกษตร เช่น พื้นที่ตั้งโรงงาน บ้านเรือน เป็นต้น พบว่ามีสัดส่วนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่การใช้ประโยชน์ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของทั้งสามจังหวัดมีพื้นที่ราบค่อนข้างน้อย อีกทั้งบริเวณดังกล่าวไม่มีนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กที่มักจะเกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

3.2 ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ และการค้า

เนื่องจากการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการใช้ในภาคเกษตร จึงทำให้ภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ ทั้งการสร้างรายได้ หรือการค้าระหว่างประเทศ

3.2.1 ข้อมูลประชากรและการจ้างงาน

เนื่องจากพื้นที่ที่ทำการศึกษามีลักษณะทางกายภาพเป็นคาบสมุทรและเป็นเกาะซึ่งมีขนาดไม่กว้างมาก อีกทั้งตอนกลางของพื้นที่มีเทือกเขาพาดเป็นแนวยาวจากเหนือจรดใต้ จึงทำให้มีพื้นที่ราบสลับกับที่ราบสูงหรือภูเขา ในทางกลับกันก็มีภูมิอากาศที่มีฝนตกชุกตลอดทั้งปีซึ่งเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก จึงทำให้มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมาตั้งแต่โบราณ จากตารางที่ 3.3 แสดงให้เห็นว่าจังหวัดสุมาตราเหนือมีประชากรมากหนาแน่นที่สุด คือ ประมาณ 248 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมา คือ จังหวัดสตูล และจังหวัดตรัง คือ 188 และ 125 คนต่อตารางกิโลเมตรตามลำดับ นัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าจังหวัดสุมาตราเหนือมีประชากรเพียงพอต่อการ

ผลิตภายในพื้นที่เมื่อเทียบกับจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทย หรืออาจกล่าวได้ว่าจังหวัดสุมาตรา
เหนือมีโอกาสนำเข้าแรงงานจากต่างพื้นที่น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณากำลังแรงงานของแต่ละจังหวัด พบว่าจังหวัดตรังมีสัดส่วนแรงงานภาค
การเกษตรต่อกำลังแรงงานทั้งหมดสูงที่สุด คือ ร้อยละ 49 ในขณะที่จังหวัดสตูล และจังหวัด
สุมาตราเหนือเท่ากับ 48 และ 43 ตามลำดับ หมายความว่าประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพ
เกษตรกรรมซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่การใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นภาคการเกษตร โดยเฉพาะการ
เพาะปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้ประชากรในจังหวัดสตูลบางส่วนที่นิยมข้ามไป
ทำงานที่เกาะลังกาวีในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย โดยผ่านทางท่าเรือตำมะลัง⁹ เนื่องจากมี
ค่าตอบแทนที่สูงกว่าประเทศไทย

ตารางที่ 3.3 จำนวนประชากรและการจ้างงานของจังหวัดตรัง สตูล และสุมาตราเหนือ

จังหวัด	ประชากร		การจ้างงาน			
	จำนวน ประชากร (คน)	ความ หนาแน่น (คน/กม ²)	จำนวน แรงงาน (คน)	ภาค การเกษตร (คน)	นอกภาค การเกษตร (คน)	สัดส่วน แรงงานภาค การเกษตร
ตรัง	638,746	129.36	420,936	205,021	215,915	48.71%
สตูล	312,673	125.02	170,557	81,842	88,716	47.99%
สุมาตราเหนือ	18,045,264	247.26	5,881,371	2,500,956	3,380,415	42.52%

หมายเหตุ: สถิติการจ้างงาน ในประเทศไทยอ้างอิงปีการทำสำมะโนครั้งล่าสุด ไตรมาสที่ 1 ปี 2556 ส่วนของ
จังหวัดสุมาตราเหนือ ปี 2557

ที่มา: 1) สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. การสำรวจภาวะการทำงาน
ของประชากร [สายตรง]. แหล่งที่มา:

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html> [8 พฤศจิกายน 2558].

2) BPS-Statistics Indonesia. Population 15 Years of Age and Over Who Worked During The
Previous Week by Province and Main Industry, 2014 [Online]. Available from:

<http://www.bps.go.id/linkTabelStatistik/view/id/1800> [8 November 2015].

3.2.2 ผลผลิตมวลรวมในพื้นที่ (Gross Provincial Product)

จากที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้ผลผลิตมวลรวมภายในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีขนาดใหญ่เกิดขึ้น
จากภาคเกษตร โดยในปี 2556 จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล มีผลผลิตภาคการเกษตรประมาณ
2.6 หมื่นล้านบาท และ 1.3 หมื่นล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 40 และร้อยละ 45 ตามลำดับ เมื่อ

⁹ สัมภาษณ์พรพิศ แสงแก้ว, ผู้จัดการบริษัทอานามันบิสเนส. 22 พฤษภาคม 2558.

การศึกษาโครงการการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

พิจารณาผลผลิตมวลรวมทั้งหมดพบว่าจังหวัดตรังและจังหวัดสตูล มีผลผลิตมวลรวมลดลงจากปี 2555 ประมาณ 4 พันล้านบาท และ 2 พันล้านบาท หรือร้อยละ 5 และร้อยละ 6 ตามลำดับ สำหรับจังหวัดสุมาตราเหนือมีผลผลิตมวลรวมทั้งหมดประมาณ 1.1 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2555 ประมาณ 1.5 แสนล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 ผลผลิตมวลรวมภาคการเกษตรและนอกภาคเกษตร ปี 2552–2556

หน่วย: ล้านบาท

จังหวัด	รายละเอียด	2552	2553	2554	2555	2556
ตรัง	ภาคการเกษตร	23,481	34,761	42,648	31,582	26,584
	ภาคนอกภาคการเกษตร	33,349	38,821	43,287	41,191	41,562
	ผลผลิตมวลรวม	56,830	73,583	85,935	72,773	68,146
	ผลผลิตมวลรวมต่อหัว (บาท)	89,349	115,689	135,109	114,415	107,141
สตูล	ภาคการเกษตร	11,320	15,095	17,013	15,206	13,074
	ภาคนอกภาคการเกษตร	13,575	14,655	16,462	16,839	16,523
	ผลผลิตมวลรวม	24,895	29,750	33,475	32,045	29,597
	ผลผลิตมวลรวมต่อหัว (บาท)	80,360	96,032	108,056	103,440	95,538
สุมาตราเหนือ	ผลผลิตรวม	647,609	753,655	861,381	961,988	1,106,777
	ผลผลิตมวลรวมต่อหัว (บาท)	35,888	41,765	47,734	53,310	61,333

ที่มา: 1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด อนุกรม ปัจจุบันแบบปริมาณลูกโซ่ อ้างอิงปี พ.ศ. 2545 [สายตรง]. ส่วนงานผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและจังหวัด, แหล่งที่มา: http://www.nesdb.go.th/Portals/0/eco_datas/account/gpp/2013/GPP1995-2013.xls [31 ตุลาคม 2558].

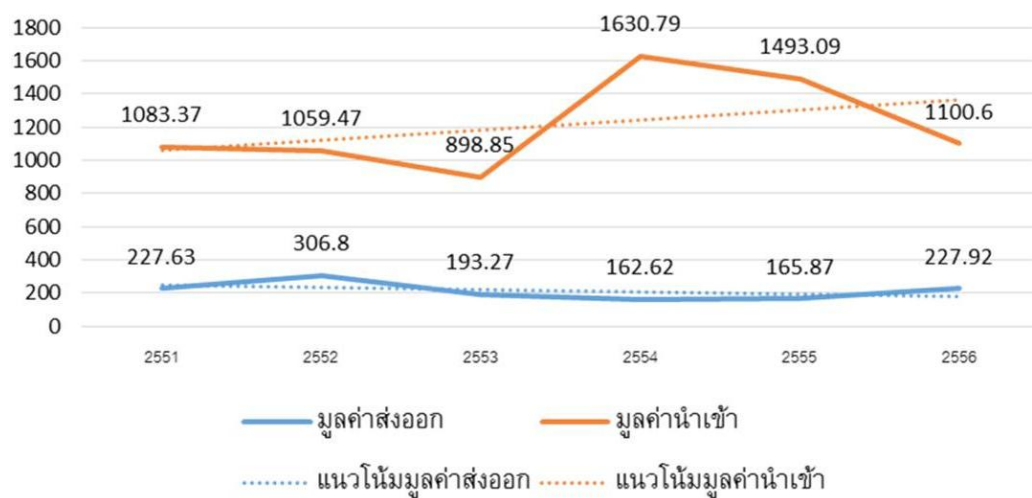
2) BPS-Statistics Indonesia. Gross Regional Domestic Product at Current Market Prices by Provinces, 2000–2013 [Online]. Available from: <http://www.bps.go.id/linkTabelStatistik/view/id/1622> [31 October 2015].

ในทำนองเดียวกัน เมื่อพิจารณารายได้ต่อหัวของแต่ละพื้นที่พบว่าในปี 2556 จังหวัดตรังมีรายได้ต่อหัวมากที่สุด 1.07 แสนต่อคนต่อปี จังหวัดสตูล มีรายได้ต่อหัว 1.00 แสนต่อคนต่อปี และจังหวัดสุมาตราเหนือมีรายได้ต่อหัวน้อยที่สุด คือ 0.61 แสนต่อคนต่อปี อย่างไรก็ตามจังหวัดทั้งสองของไทยมีทิศทางรายได้ต่อหัวลดลง ในขณะที่จังหวัดสุมาตราเหนือมีทิศทางเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดสุมาตราเหนือมีแนวโน้มในการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

3.2.3 การค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างจังหวัดตรังและสตูลกับจังหวัดสุมาตราเหนือโดยตรงนั้นสามารถขนส่งทางทะเล และทางอากาศ โดยทางทะเลสามารถขนส่งผ่านท่าเรือในจังหวัดตรัง เช่น ท่าเรือกันตัง และ

ท่าเรือในจังหวัดสตูล ได้แก่ ท่าเรือท่ามะลิ ซึ่งการนำเข้า-ส่งออกของทั้งสองจังหวัดอยู่ภายใต้การดูแลของด่านศุลกากรกันตัง และด่านศุลกากรสตูล¹⁰ ส่วนจังหวัดสุมาตราเหนือมีท่าเรือที่สำคัญ คือ ท่าเรือเบลาวัน ซึ่งเป็นท่าเรือท่าใหญ่ที่สุดในเกาะสุมาตรา สำหรับการขนส่งทางอากาศภาคใต้ตอนล่างของไทยที่ทำอากาศยานนานาชาติแห่งเดียวที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการท่องเที่ยว¹¹ มูลค่าและรูปแบบการค้าระหว่างประเทศไทยและอินโดนีเซียมีดังนี้

รูปที่ 3.6 แผนภูมิแสดงมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกผ่านด่านศุลกากรกันตัง และ
ด่านศุลกากรสตูลไปยังอินโดนีเซีย ปี 2551 - 2556 (หน่วย: ล้านบาท)

ที่มา:ประมวลผลจากข้อมูลของสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร กรมศุลกากร โดยคณะผู้วิจัย.

- มูลค่าและแนวโน้มการนำเข้า-ส่งออก

เมื่อพิจารณามูลค่าการค้าที่ผ่านด่านศุลกากรกันตังและด่านศุลกากรสตูลพบว่าในปี 2556 มีมูลค่าการส่งออกประมาณ 227.92 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2555 ประมาณ 60 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 36 แนวโน้มในภาพรวมรวมลดลงเล็กน้อย สำหรับการนำเข้าพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยช่วงปี 2551-2556 โดยในปี 2556 มีมูลค่าการนำเข้า 1.1 พันล้านบาท ลดลงจากปี 2555 ประมาณ 300 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 22 รายละเอียดแสดงได้ดังรูปที่ 3.6

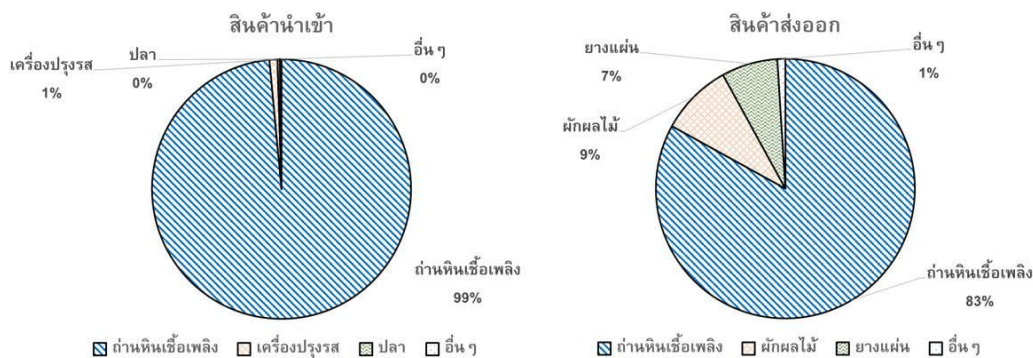
- ประเภทสินค้านำเข้า-ส่งออก

¹⁰ “เรื่อง กำหนดและแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ” ประกาศกระทรวงการคลัง, พ.ศ 2541.

¹¹ สัมภาษณ์วิทยุ อรุณอร่ามศักดิ์, หอการค้าจังหวัดสตูล. 22 พฤษภาคม 2558

การศึกษาโครงการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาประเภทของสินค้านำเข้าและส่งออกพบว่า สินค้านำเข้าจากอินโดนีเซียที่สำคัญ คือ ถ่านหิน โดยขนถ่ายที่ทำเรือในจังหวัดตรังเป็นหลัก¹² โดยคิดเป็นร้อยละ 99 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ที่เหลืออีกร้อยละ 1 ได้แก่ เครื่องปรงรส เช่น กะปิ ส่วนสินค้าส่งออก ได้แก่ ยิปซัม คิดเป็นร้อยละ 83 ของการส่งออกทั้งหมด รองลงมา คือ ผักและผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 9 และยางแผ่นร้อยละ 7 ตามลำดับ รายละเอียดดังรูปที่ 3.7

รูปที่ 3.7 แผนภูมิแสดงสัดส่วนประเภทสินค้านำเข้า-ส่งออกผ่านด่านศุลกากรกันตัง และด่านศุลกากรสตูล ไปยังประเทศอินโดนีเซีย ปี 2556

ที่มา: ประมวลผลจากข้อมูลของสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร กรมศุลกากร โดยคณะผู้วิจัย.

3.3 ภาพรวมด้านการท่องเที่ยว

ภาคการท่องเที่ยวถือว่าเป็นจุดเด่นของทั้งสองจังหวัดของไทย และจังหวัดสุมาตราเหนือ เนื่องจากชายทะเลด้านอันดามันของไทยเป็นฝั่งทะเลแบบยุบตัว ทำให้ชายฝั่งมีลักษณะเป็นชายฝั่งแคบ ๆ บางแห่งพบภูเขาจรดชายฝั่ง ตามแนวชายฝั่งมีหน้าผาชันและเว้าแหว่ง มีอ่าวน้อยใหญ่และเกาะต่าง ๆ มากมาย ก่อให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงาม แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดทั้งสองเป็นหมู่เกาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อยู่ในความดูแลของกรมอุทยาน สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แก่ อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมในจังหวัดตรัง และอุทยานแห่งชาติตะรุเตาในจังหวัดสตูล สำหรับจังหวัดสุมาตราเหนือแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเกิดจากภูเขาและภูเขาไฟน้อยใหญ่ตามแนวเทือกเขาบาริซันซึ่งก่อให้เกิดทะเลสาบและเกาะต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ทะเลสาบโทบา ซึ่งเกิดจากการระเบิดของภูเขาไฟคลัดเรา (Cladera) เมื่อหลายพันปีก่อน นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง คือ ภูเขาไฟทั้งที่ดับแล้วหรือยังปะทุอยู่ และวัฒนธรรมแบบผสมผสานระหว่างศาสนาคริสต์-อิสลาม ทำให้การท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ จึงทำให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง

¹² สัมภาษณ์สนทนกับ วิจารณ์มนตรี, นายกเทศมนตรีเมืองกันตัง. 21 พฤษภาคม 2558

ตารางที่ 3.5 ปริมาณนักท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง สตูล และสุมาตราเหนือ ปี2551–2556
จำแนกตามประเภทนักท่องเที่ยว

หน่วย : '000 คน

จังหวัด	ประเภท นักท่องเที่ยว	2552	2553	2554	2555	2556
ตรัง	ในประเทศ	748.16	1,042.66	919.25	1,002.75	1,115.64
	ต่างประเทศ	95.45	67.37	88.46	135.21	166.02
	รวมทั้งหมด	843.61	1,110.03	1,007.71	1,137.96	1,281.66
สตูล	ในประเทศ	627.58	659.46	676.64	938.05	991.84
	ต่างประเทศ	28.63	33.51	18.05	62.37	101.64
	รวมทั้งหมด	656.21	692.97	694.69	1,000.42	1,093.48
สุมาตราเหนือ	ในประเทศ	1,724.60	908.56	1,282.52	2,280.08	3,066.63
	ต่างประเทศ	148.19	162.41	192.65	205.85	225.55
	รวมทั้งหมด	1,872.79	1,070.97	1,475.17	2,485.92	3,292.18

ที่มา: 1) กรมการท่องเที่ยว. ระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยว [สายตรง]. แหล่งที่มา:

<http://61.19.236.136:8090/dotr/statistic.php> [31 ตุลาคม 2558]

2) BPS-Statistics Indonesia. Tourism [Online]. Available from: <http://www.bps.go.id/Subjek/view/id/16#subjekViewTab3> accordion-daftar-subjek2 [4 November 2015].

ตารางที่ 3.5 แสดงให้เห็นว่าปริมาณนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2556 จังหวัดตรัง จังหวัดสตูล และจังหวัดสุมาตราเหนือ มีปริมาณนักท่องเที่ยวเท่ากับ 1.28 ล้านคน 1.093 ล้านคน และ 3.39 ล้านคน ซึ่งเพิ่มจากปี 2555 ประมาณร้อยละ 12.63, 9.30 และ 14.84 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาสัดส่วนนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวของจังหวัดทั้งสองของไทย ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวในประเทศ โดยในปี 2556 สัดส่วนของนักท่องเที่ยวภายในประเทศต่อ นักท่องเที่ยวทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 87.05 และ 90.70 ในขณะที่นักท่องเที่ยวของจังหวัดสุมาตราเหนือมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวจากในประเทศมากกว่าสัดส่วนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ คิดเป็น สัดส่วนถึงร้อยละ 93.15 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

การศึกษาโครงการการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อ
พัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

รูปที่ 3.8 ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุมาตราเหนือ
(ซ้าย) ภาพมุมสูงของทะเลสาบโทบา (ขวา) บ้านเรือนของชนเผ่าบาตักบนเกาะซามัวเซอร์
ที่มา: เก็บข้อมูลภาคสนาม 21-22 พฤษภาคม 2558.

เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวต่อรายได้มวลรวมของพื้นที่ (รูปที่ 3.9) พบว่าจังหวัดตรัง มีสัดส่วนแนวโน้มลดลงเล็กน้อย โดยในปี 2556 สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 3.57 ลดลงจากปี 2552 ประมาณร้อยละ 1.3 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2555 ร้อยละ 0.25 ทั้งนี้เป็นผลมาจากยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่การท่องเที่ยวเป็นการขายวัตถุดิบเท่าที่มีอยู่ กล่าวคือ ยังไม่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่นเดิมเคยมีเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือตรัง-ลังกาวิ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกไม่พร้อม¹³

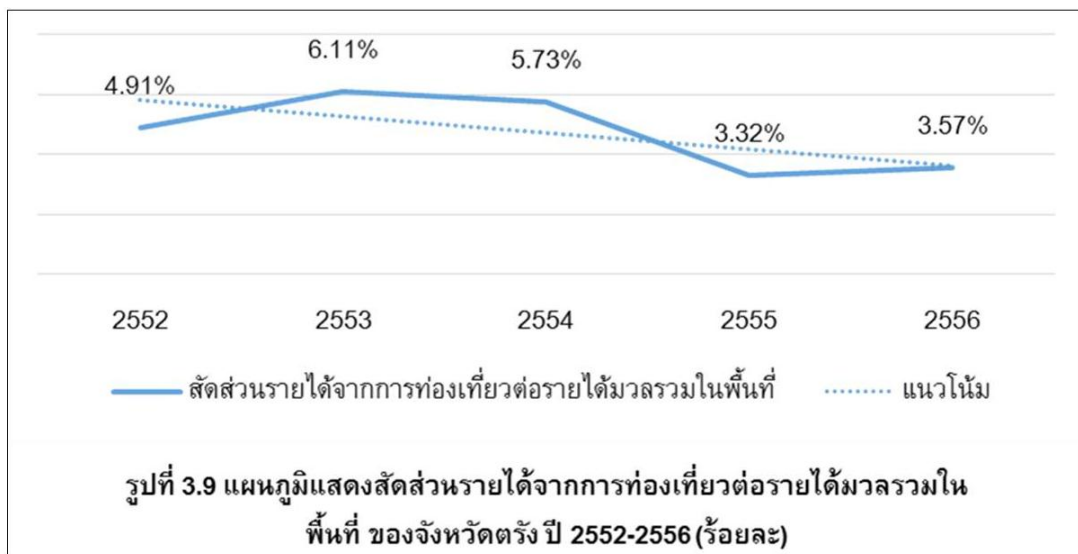
ในขณะที่สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวต่อรายได้มวลรวมของพื้นที่ของจังหวัดสตูล (รูปที่ 3.10) มีสัดส่วนแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลมาจากความนิยมแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ คือ อุทยานแห่งชาติตะรุเตาซึ่งเป็นอุทยานทางทะเลที่ใหญ่ที่สุดของประเทศครอบคลุมพื้นที่ถึง 1,490 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ถึง 51 เกาะ¹⁴ ในจำนวนนี้มีเกาะที่ได้รับความนิยมทั้งจากชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ เกาะหลีเป๊ะ โดยในปี 2556 สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 11.03 เพิ่มขึ้นจากปี 2552 ประมาณร้อยละ 4 และเพิ่มขึ้นจากปี 2555 ประมาณร้อยละ 1.2

¹³ สัมภาษณ์ภราดร นุชิตศิริภักตรา, หอการค้าจังหวัดตรัง. 21 พฤษภาคม 2558

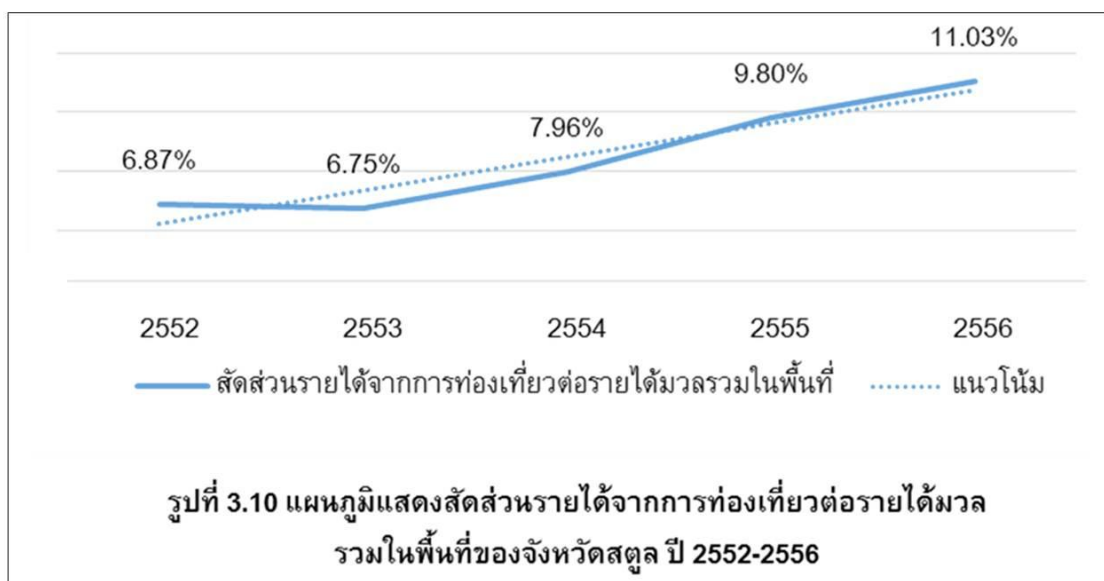
¹⁴ สำนักงานอุทยาน. ภาคใต้/ตะรุเตา [สายตรง]. แหล่งที่มา:

http://park.dnp.go.th/visitor/nationparkshow.php?PTA_CODE=1013 [24 พฤศจิกายน 2558].

การศึกษาโครงการการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อ
พัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

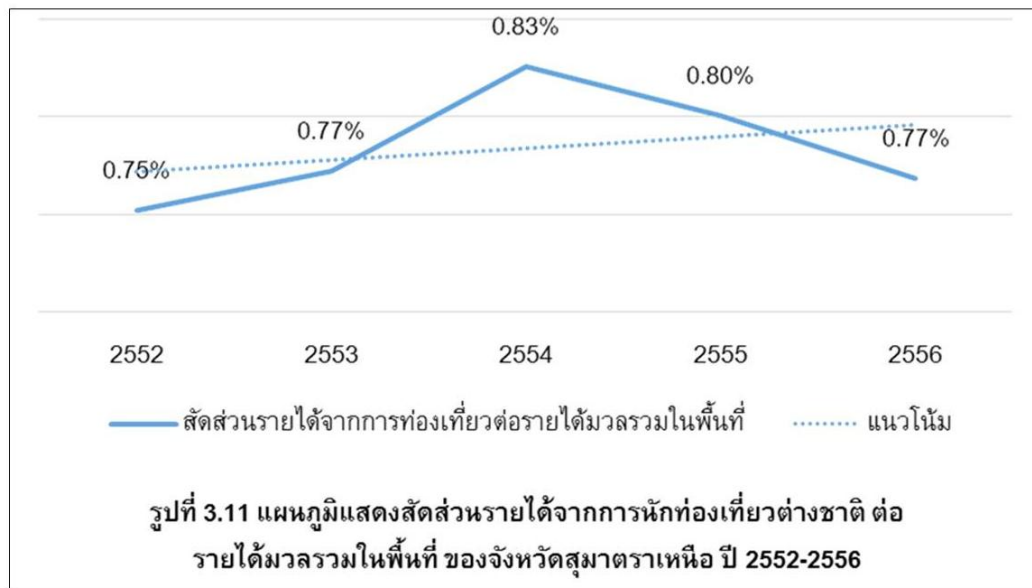
ที่มา: สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ และกรมการท่องเที่ยว ประมวลผลโดยคณะผู้วิจัย.

ที่มา: สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ และกรมการท่องเที่ยว ประมวลผลโดยคณะผู้วิจัย.

จังหวัดสุมาตราเหนือมีสัดส่วนรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อรายได้มวลรวมของพื้นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (รูปที่ 3.11) โดยในปี 2556 สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 0.77 เพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าจากปี 2552 ที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.75

การศึกษาโครงการการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

ที่มา: BPS-Statistics Indonesia. Tourism [Online]. Source: <http://www.bps.go.id/Subjek/view/id/16#subjekViewTab3> accordion-daftar-subjek2 [4 November 2015]. ประมวลผลโดยคณะผู้วิจัย.

3.4 นโยบายภาครัฐและความร่วมมือระหว่างประเทศ

เนื่องจากอินโดนีเซียมีลักษณะเป็นหมู่เกาะการเชื่อมโยงกับภาคใต้ของประเทศไทยต้องอาศัยการขนส่งทางทะเลและทางอากาศเป็นหลัก ซึ่งน่าจะสามารถเชื่อมโยงกันได้โดยตรง แต่กระนั้นก็ตามสภาพการเชื่อมโยงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเรือยังต้องผ่านประเทศมาเลเซียซึ่งตั้งอยู่ระหว่างพื้นที่ทั้งสองเป็นหลัก ซึ่งทั้งสามประเทศมีความร่วมมือในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ภายใต้แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)

แผนงาน IMT-GT ก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2536 ซึ่งเป็นช่วงที่ทวีปเอเชียมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ประเทศที่มีพรมแดนใกล้ชิดกันมีการรวมกลุ่มทางการค้า หรือ การจัดเขตเศรษฐกิจอนุภาคระหว่างประเทศ หรือที่ได้ยินกันทั่วไป คือ “เหลี่ยมเศรษฐกิจ” สำหรับเขตเศรษฐกิจ IMT-GT มีความแตกต่างจากเหลี่ยมเศรษฐกิจอื่น ซึ่งนอกจากความใกล้ชิดด้านพื้นที่แล้วยังมีเรื่องความใกล้ชิดด้านวัฒนธรรม ภาษา และศาสนา¹⁵ ในครั้งแรกพื้นที่ที่อยู่ภายใต้แผนงานนี้ประกอบ 5 จังหวัดในภาคใต้ของไทย ได้แก่ สงขลา สตูล ปัตตานี นราธิวาส และยะลา รัฐในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของมาเลเซีย 4 รัฐ ได้แก่ เกดาร์ เปรัก ปะลิส และปีนัง และ 2 จังหวัดในภาคเหนือ

¹⁵ สุมาลี สุขदानนท์ และคณะ, วิเคราะห์ผลกระทบวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีต่อการค้าและการขนส่งในสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ : กรณีไทย-มาเลเซีย (กรุงเทพ ฯ: สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 1.

ของเกาะสุมาตรา ได้แก่ สุมาตราเหนือ และอาเจะห์ ในปัจจุบันได้ขยายพื้นที่โดยประเทศไทย
ครอบคลุมทั้ง 14 จังหวัดในภาคใต้ ประเทศมาเลเซียครอบคลุม 8 รัฐในภาคเหนือและภาคตะวันตก
และอินโดนีเซียครอบคลุม 10 จังหวัดบนเกาะสุมาตรา รายละเอียดดังรูปที่ 3.12 และ ตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 รายชื่อจังหวัดและรัฐในเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย

ประเทศอินโดนีเซีย	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศไทย
<u>10 จังหวัดบนเกาะสุมาตรา</u>	<u>8 รัฐบนคาบสมุทรมลายู</u>	<u>14 จังหวัดภาคใต้</u>
1. อาเจะห์	1. ปะลิส	1. ชุมพร
2. สุมาตราเหนือ	2. เดดาห์	2. สุราษฎร์ธานี
3. เรียว	3. ปีนัง	3. นครศรีธรรมราช
4. เกาะเรียว	4. เปรัก	4. พัทลุง
5. สุมาตราตะวันตก	5. กลันตัน	5. สงขลา
6. จัมบี	6. เซลังงอร์	6. ปัตตานี
7. เบงกูลู	7. เนกรี เซมบีลัน	7. ยะลา
8. สุมาตราใต้	8. มะละกา	8. นราธิวาส
9. บังกาลีติง		9. ระนอง
10. ลัมปุง		10. พังงา
		11. ภูเก็ต
		12. กระบี่
		13. ตรัง
		14. สตูล

ที่มา: IMT-GT Implementation Blueprint 2012-2016.

การศึกษาโครงข่ายการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

รูปที่ 3.12 พื้นที่ภายใต้แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย
ที่มา: IMT-GT Building a Dynamic Future a Roadmap for Development 2007 – 2011.

แผนงาน IMT-GT ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank หรือ ADB) แผนงานนี้แตกต่างจากแผนงานเขตเศรษฐกิจอื่น ๆ ตรงที่เน้นความสำคัญของภาคเอกชนโดยมีการจัดตั้งสภาธุรกิจ IMT-GT (Joint Business Council: JBC) ความร่วมมือของประเทศทั้งสามเป็นไปตามพิมพ์เขียวการดำเนินงาน พ.ศ. 2555–2559 (Implementation Blueprint 2012–2016) ซึ่งกำหนดการพัฒนาเป็น 6 ด้าน คือ

- การขนส่งและพลังงาน วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงทางกายภาพ การอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ส่งเสริมการเชื่อมต่อทางอากาศ สำหรับการเชื่อมโยงทางทะเลผ่านท่าเรือและการขนส่งระบบโร-โร โดยแบ่งการพัฒนาเส้นทางออกเป็น 5 ระเบียงเศรษฐกิจ ดังนี้¹⁶

¹⁶ IMT-GT, Implementation Blueprint 2012–2016 (n.d.), p.26.

การศึกษาโครงข่ายการค้าและคมนาคมเชื่อมโยงภาคใต้ตอนล่างของไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียเพื่อ
พัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว : บทที่ 3

- 1) ส่วนต่อขยายสงขลา-ปักษ์-เมดาน ได้แก่ นครศรีธรรมราช-พัทลุง-สงขลา-ยะลา-ปัตตานี-ปักษ์-เมดาน
- 2) ช่องแคบมะละกา เป็นระเบียบเศรษฐกิจที่ครอบคลุมชายฝั่งด้านตะวันตกจากจังหวัดตรังในภาคใต้ของไทยถึงรัฐมะละกาในประเทศมาเลเซีย
- 3) บันดาอาเจะห์-เมดาน-เปก๊นบารู-ปาเล็มบัง เป็นระเบียบถนนแนวเหนือ-ใต้บนเกาะสุมาตรา ระเบียบนี้เชื่อมเมืองเอกของจังหวัดต่าง ๆ บนเกาะสุมาตรา
- 4) มะละกา-ดูไบ เป็นระเบียบทางทะเลที่เชื่อมเกาะสุมาตรากับคาบสมุทรมาเลย์
- 5) ระนอง-ภูเก็ต-อาเจะห์ เป็นระเบียบที่เชื่อมภาคใต้ของประเทศไทยกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซีย

รูปที่ 3.13 แผนที่แสดงระเบียบเศรษฐกิจตามแผนงาน IMT-GT
ที่มา: IMT-GT Implementation Blueprint 2012-2016.

- การค้าการลงทุน วัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการลดต้นทุนในการทำธุรกิจ และการไหลของในเขตเศรษฐกิจ IMT-GT สินค้าและบริการที่ให้ล่องตัวยิ่งขึ้น

- การท่องเที่ยว ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ร่วมกันส่งเสริมและทำการตลาดแหล่งท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจ (2) พัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวใหม่ ๆ ในแต่ละประเทศ (3) สนับสนุนการเชื่อมโยงในเขตเศรษฐกิจและการเชื่อมโยงระหว่างประเทศทั้งทางทะเลและทางอากาศ (4) การเสริมสร้างขีดความสามารถทักษะที่จำเป็นในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแต่ละประเทศ

- การเกษตร แม้ว่าประเทศทั้ง 3 ในเขตเศรษฐกิจจะเป็นแหล่งเกษตรกรรมขนาดใหญ่และมีผลิตภัณฑ์เกษตรที่คล้ายคลึงกัน แต่ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่แตกต่างกันจึงเป็นโอกาสให้เกิดความชำนาญในการผลิตที่แตกต่างกัน ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการร่วมมือกันด้านการเกษตรก็เพื่อสนับสนุนการลงทุนในกระบวนการผลิต การตลาดสินค้าเกษตรเพื่อใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ที่ประกอบรวมกัน (Complementarities) ในแต่ละประเทศที่สำคัญได้แก่ สินค้าประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและปศุสัตว์ และการเพาะปลูก

- ผลิตภัณฑ์ฮาลาลและบริการ มีความสำคัญอย่างยิ่งสำคัญเขตเศรษฐกิจ IMT-GT เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม ได้มีการประมาณการว่าเขตเศรษฐกิจนี้มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 12 ของการค้าอาหารเกษตรฮาลาลของโลก ตลาดฮาลาลนับเป็นโอกาสทางการค้าที่สำคัญเนื่องจากทั่วโลกมีความสามารถในการผลิตสินค้าฮาลาลคิดเป็นมูลค่า 7 แสนล้านเหรียญสหรัฐ ฯ ในขณะที่อุปสงค์มีมูลค่าสูงถึง 2.3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ฯ อีกทั้งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 12 ต่อปี ตลาดฮาลาลไม่ได้จำกัดอยู่ที่อาหารเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ได้แก่ ยา เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพ การเงิน และสินค้าอุปโภคอื่น ๆ และยังรวมบริการอื่น ๆ เช่น โลจิสติกส์ การบรรจุหีบห่อ การสร้างตราผลิตภัณฑ์ การตลาด สื่อสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ การเดินทางและท่องเที่ยว

- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของแรงงาน และการเคลื่อนย้ายแรงงานได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการสร้างมาตรการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน